

RAZLIKE U POIMANJU VRIJEDNOSTI U TENISU I SKIJAŠKIM SKOKOVIMA

Filipič Jeras Ksenija

Medicinski fakultet, Univerzitet u Ljubljani, Slovenija

ORIGINAL SCIENTEFIC ARTICLE

DOI: 10.5937/ATAVPA25037F

Sažetak: U istraživanju smo uz pomoć pisanog upitnika utvrdili povezanost vrijednosti skijaša skakača s jedne strane i tenisačicama i tenisačima s druge strane. U istraživanje je bilo uključeno 134 skijaša skakača u dobi od 12 do 28 godina i 75 tenisača oba spola, muškaraca od 13 do 44 godine i žena od 13 do 24 godine. Ispitanici su na ljestvici Likertovog tipa na tvrdnje odgovarali ocjenama od 1 do 5. Dobiveni podaci, obrađeni pomoću statističkog paketa SPSS pokazali su, da je korelacija između vrijednosti u tenisu i skijaškim skokovima visoka ($r=.90$) i statistički značajna ($p<0.01$). Veličina koeficijenta korelacije ranga bila je hipotetski neočekivana, jer se skijaški skokovi i tenis dosta razlikuju po prirodi sportske aktivnosti. Tenisači su najviše ocijenili izjavu "Volim pobjeđivati", koja spada u dionizijske vrijednosti moćnog tipa. Skijaši skakači također su ovu tvrdnju ocijenili iznadprosječno (4,2), ali je ona tek osma. Rezultati istraživanja pokazali su da su skijašima skakačima važnije vrijednosti sporta, koje prema Musku (2000) pripadaju apolonskom tipu vrijednosti povezanih s dominantnom intrinzičnom motivacijom.

Ključne riječi: sportske vrijednosti, tenis, skijaški skokovi, povezivost

UVOD

Sportska kultura je u Sloveniji jako razvijena. Obuhvaća mnoge sportske žanrove i industrije, od kojih su tradicionalno najpopularniji tenis i skijaški skokovi (Jošt, Sila, Leskošek i Močnik, 1998). Oba sporta imaju jaku natjecateljsku svrhu u Sloveniji. Za vrhunske uspjehe u natjecateljskom tenisu i skijaškim skokovima prije svega je potrebno stvoriti široku bazu mladih sportaša kojima su potrebni dobri uvjeti za učenje i treniranje. Mnogi čimbenici utječu na sudjelovanje mladih u sportu. Među njima su svakako neizostavne vrijednosti. One predstavljaju važan dio čovjekove motivacije i osobnosti jer usmjeravaju interese i utječu na ponašanje pojedinca (Barić, Vlašić i Erpič, 2014; Kluckhohn, 1951; Swartz i Bilsky, 1987; Tušak i Tušak, 2001). Motivacija vezana uz sustav vrijednosti omogućuje uspješno kretanje na putu do željenih ciljeva pojedinog sportaša ili tima (Butt, 1987; Lee, Whitehead, Ntoumanis i Hatzigeorgiadis, 2008). U današnje vrijeme sport je važno odgojno sredstvo u odvrćanju mladih od negativnih vrijednosti potrošačke civilizacije koja je pod sve većim utjecajem masovnih medija.

Vrijednosti su povezane s emocijama, motivacijom i kognitivnim procesima, stoga je prema Musku (2000) poznavanje i razumijevanje vrijednosti važno. Doupona i Petrović (2007) postavljaju pitanje „Koje su vrijednosti sporta društveno važnije?“ s ciljem da ih sustavno i općenito usade mladim sportašima. U teoriji postoje različite definicije vrijednosti i njihove strukture. One mogu sadržavati više filozofski humanistički aspekt, druge kulturno-sociološki aspekt, a treće psihološki aspekt.

Vrijednosti su samo djelomično vidljive i teško ih je objasniti, ne daju se lako klasificirati, svrstati u neke strukturne sustave-modele, kategorije i slično. U teoriji postoje pokušaji znanstveno utemeljene kategorizacije vrijednosti. Prema Musku (2000), "vrijednosti se mogu klasificirati u dvije široke kategorije vrijednosti - dionizijske i apolonske. Hipotetski, oni se dalje mogu podijeliti u kategorije niže vrijednosti. Navedene i neke druge vrijednosne strukture imaju veći ili manji znanstveni značaj. Za sport je važno shvatiti da vrijednosti mogu imati značajan utjecaj na psihofizičke sposobnosti sportaša, motivaciju i, u konačnici, na natjecateljski učinak. Vrijednosti sporta mogu imati značajan utjecaj na formiranje individualnih pogleda i stavova te posljedično i na ponašanje sportaša. Vrijednosti mogu utjecati na razloge (motive) zbog kojih se pojedinci ili djeca se bave sportom (Žnidarec, Čučković i Ohnjec, 2014).

Proučavanje strukture vrijednosti prilično je složeno i komplicirano. U praksi se koriste sadržajni anketni upitnici u kojima ispitanik procjenjuje važnost rečeničnih tvrdnji koje se odnose na pojedine vrijednosti. U dosadašnjem istraživanju strukture vrijednosti u području sporta vrijednosti su proučavane prema: uključenosti u pojedinu ili više sportskih grana; s obzirom na individualne ili timske sportove; prema spolu, kulturnoj pripadnosti, dobnim kategorijama i kvaliteti sportaša. (Černohorski,

Tušak i Šugman, 2002; Klostermann i Nagel, 2014; Jošt, 2011; Swartz i Bilsky, 1987; Fischer & Poortinga, 2012; Kolt, Kirkby i Bareli, 1999; Schwartz i Bardi, 2001; Hastings i Kurth, 1995; Kolt, Kirkby i Bareli 1999; Kahle, 1996; Tomik, Olex-Zarychta i Mynarski, 2012). Možemo pretpostaviti, da se unutar pojedinih sportskih grana formiraju dosta specifične konfiguracije sportskih vrijednosti. Ako želimo biti uspješni u vrijednosnoj socijalizaciji sporta, onda ih prije svega moramo poznavati, jer jedino tako možemo uspješno obavljati stručno pedagoški i trenerski rad na razini pojedinca u sportu (Petrović, 1981).

Svrha ovog istraživanja bila je utvrditi povezanost odabranih vrijednosnih propozicija u tenisu i skijaškim skokovima. Na taj će se način moći dobiti uvid u konfiguraciju strukture vrijednosnih ponuda u dvije prilično popularne i uspješne sportske industrije u Sloveniji. Upoznavanje sa strukturom vrijednosti omogućit će prepoznavanje određenih vrijednosti i uvjerenja koja su bitna za kvalitetan rad sportskih pedagoga ili trenera. Kao što je napisao Pediček (1970.), misija trenera također je i iznad svega oblikovati stavove i uvjerenja sportaša. To može biti čak i važnije za razvoj sportaša od samog naglašenog razvoja neurofiziološkog aparata sportaša.

METOD

U istraživanju su sudjelovali skijaši skakači 2015. godine (n=134), u dobi od 12 do 28 godina, koji su bili uključeni u redoviti natjecateljski i trenažni proces i koji su dolazili iz dvadeset slovenskih klubova. U 2017. godini uzorak tenisača i tenisačica (n=75) uključivao je 42 tenisača u dobi od 13 do 44 godine i 33 tenisačice u dobi od 13 do 24 godine. Podaci su dobiveni pisanim anketnim upitnikom koji je sadržavao 68 vrijednosnih prijedloga. Svaka vrijednosna izjava sadržavala je određeni razlog zbog kojeg se pojedinci bave sportom. Ispitanici su ocjenjivali važnost svake tvrdnje prema svojim osobnim preferencijama. Za svaki vrijednosni prijedlog ispitanici su dobili ljestvicu Likertovog tipa s ocjenama od 1 do 5. Ocjena 1 značila je potpuno nisku i nevažnu tvrdnju, a ocjena 5 vrlo visoku i važnu tvrdnju o vrijednosti. Ispitanici su u istraživanju sudjelovali dobrovoljno te su prethodno pismeno obaviješteni o svrsi i tijeku istraživanja. Podaci su obrađeni statističkim paketom SPSS. Izračunata je aritmetička sredina i standardna devijacija kriterijskih varijabli. Za svaku osnovnu prosječnu vrijednost iskaza vrijednosti dviju kriterijskih varijabli određen je njen rang. Također su prikazane razlike u rangovima za svaki prijedlog vrijednosti.

REZULTATI

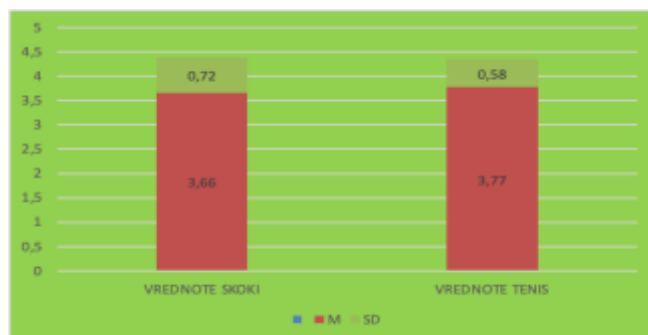
U tablici 1 prikazani su rezultati poretka odabranih pojedinačnih vrijednosti u tenisu i skijaškim skokovima.

Tablica 1 Poredak pojedinačnih vrijednosti u tenisu i skijaškim skokovima

Vrijednosne tvrdnje	Skijaški skokovi			Tenis			Razlika M
	M	SD	R	M	SD	R	
1. Volim pobjeđivati..	4,2	0,8	15	4,7	0,5	1	0,5
2. Kroz sport bih želio postići sportski uspjeh.	4,3	0,8	9	4,6	0,7	2	0,3
3. Kroz sport želio bih napredovati na višu razinu uspješnosti u sportu.	4,2	0,8	16	4,6	0,6	4	0,4
4. Sport mi znači veću kvalitetu života.	4,4	0,8	8	4,6	0,7	3	0,2
5. Sportom se lakše brinem za svoje zdravlje.	4,5	0,6	2	4,5	0,7	5	0,0
6. Volim raditi ono u čemu sam dobar.	4,4	0,7	6	4,5	0,7	6	0,1
7. Volim putovati na treninge in natjecanja.	4,2	0,8	20	4,5	0,7	7	0,3
8. Volio bih naučiti nove stvari u sportu.	4,2	0,7	17	4,4	0,7	8	0,2
9. Kroz sport razvijam sposobnosti kretanja.	4,5	0,6	3	4,4	0,7	9	0,1
10. Volim trenirati sport.	4,3	0,8	12	4,4	0,7	12	0,1
11. Bavljenje sportom mi pruža zadovoljstvo.	4,5	0,7	4	4,4	0,7	17	0,1

12. Sport mi pruža zabavu.	4,1	0,8	24	4,3	0,9	11	0,2
13. Privlači me fair play u sportu.	4,2	0,9	19	4,2	0,8	10	0,0
14. Kroz sport razvijam radne vještine.	4,1	0,8	25	4,2	0,8	16	0,1
15. Sport me privlači zbog vlastitog aktivnog sudjelovanja.	4,2	0,8	22	4,2	0,8	14	0,0
16. Kroz sport razvijam svoju osobnost.	4,2	0,7	21	4,2	0,9	13	0,0
17. Želio bih poboljšati svoje vještine kroz sport.	4,4	0,6	7	4,2	1,0	15	0,2
18. Sport mi je izazov.	4,4	0,7	5	4,1	1,1	18	0,3
19. U sportu slobodno vrijeme volim provoditi na koristan način.	4,3	0,7	10	4,1	0,8	23	0,2
20. U sportu me privlači osjećaj jačanja samopouzdanja.	4,3	0,7	11	4,1	1,0	20	0,2
21. Sport mi omogućuje upoznavanje novih prijatelja.	4,1	0,8	28	4,1	0,9	29	0,0
22. Sport mi omogućuje da se opustim.	4,3	0,7	13	4,0	0,9	24	0,3
23. Sport mi pruža unutarnje zadovoljstvo, smirenost.	4,2	0,8	18	4,0	1,0	25	0,2
24. Bavljenje sportom mi daje mir.	4,3	0,7	14	4,0	1,0	26	0,3
25. Volim trenere u sportu.	3,9	1,0	37	4,0	0,9	22	0,1
26. Sport me privlači zbog kompetitivnosti.	3,6	1,0	47	4,0	0,9	21	0,4
27. Ono što volim kod sporta je njegova nepredvidivost.	4,0	0,8	33	4,0	0,9	28	0,0
28. Sport me privlači zbog svoje dinamičnosti.	4,1	0,8	27	4,0	1,0	32	0,1
29. U sportu me privlači njegova atraktivnost.	4,1	0,8	24	4,0	1,1	30	0,1
30. Sport mi pomaže razviti radne navike.	4,1	0,9	29	4,0	1,0	34	0,1
31. Privlače me uzbudljivi događaji u sportu.	4,0	0,9	34	4,0	0,9	31	0,0
32. Moji uspjesi u sportu pomažu mi u prevladavanju svakodnevnih problema.	3,9	0,9	35	4,0	0,8	27	0,1
33. Želio bih steći kondiciju uz pomoć sporta.	3,7	1,1	41	3,9	1,1	33	0,2
34. Bavim se sportom jer bih želio razviti svoje tijelo.	3,9	1,0	36	3,9	1,1	19	0,0
35. Sport me privlači zbog noviteta.	3,8	1,0	39	3,8	1,0	37	0,0
36. Za razvoj sporta važno je širenje olimpijske ideje i olimpijskog pokreta.	4,0	0,9	30	3,8	1,2	35	0,2
37. Sviđa mi se timski duh u sportu.	4,0	0,9	32	3,8	1,1	38	0,2
38. U sportu me privlači poznavanje života drugih sportaša.	3,7	1,1	42	3,8	1,1	43	0,1
39. U sportu volim koristiti sportsku opremu.	4,0	0,9	31	3,7	1,1	36	0,3
40. U sportu me privlači pripadnost sportskom timu.	3,7	0,9	40	3,7	1,2	41	0,0
41. Sport mi pruža sigurnost i održavanje obrambenih sposobnosti.	3,4	1,1	52	3,6	1,1	53	0,2
42. Volim grupni rad.	3,8	1,0	38	3,6	1,3	44	0,2
43. Važan je za razvoj sporta stupanj opće kulture.	3,6	1,0	46	3,5	1,2	40	0,1
44. Bavim se sportom zbog znanja o sportu.	3,5	1,1	48	3,5	1,1	39	0,0
45. Bavim se sportom iz zadovoljstva.	3,7	1,0	43	3,5	1,3	46	0,2
46. Volim se riješiti viška energije.	4,1	0,8	25	3,5	1,2	42	0,6
47. U sportu volim da me ljudi primijete.	3,4	1,1	53	3,5	1,2	47	0,1
48. Volim biti popularan u sportu.	3,3	1,1	56	3,4	1,1	45	0,1
49. Zbog sporta se osjećam važno.	3,3	1,0	55	3,4	1,3	49	0,1
50. U sportu me privlači modernost i kvaliteta sportskih objekata i terena za treniranje.	3,6	1,0	44	3,4	1,2	48	0,2
51. U sportu me privlači neizvjesnost sportskog postignuća.	3,5	1,0	49	3,3	1,2	51	0,2
52. U sportu me privlači ljepota izražaja pokreta.	3,6	1,0	45	3,3	1,2	50	0,3
53. Kroz sport se etabliram u društvu.	3,5	1,1	50	3,2	1,3	52	0,3

54. Bavim se sportom radi razigranosti.	3,5	1,1	51	3,2	1,1	57	0,3
55. U sportu me privlače sportske zvijezde.	2,9	1,3	63	3,2	1,2	55	0,3
56. Volim sport (tenis, skijaški skokovi).	4,6	0,7	1	3,0	1,4	59	1,6
57. Sport me privlači zbog njegovog estetskog izgleda.	3,2	1,1	57	3,1	1,2	54	0,1
58. U sportu me privlači stjecanje novca, materijalnih dobara i nagrada.	2,9	1,1	62	3,1	1,3	56	0,2
59. Etičko i profesionalno medijsko izvještavanje važno je za sport.	3,4	1,2	54	3,0	1,5	60	0,4
60. Bavim se sportom zbog nadmoći nad suparnikom.	3,1	1,1	59	2,9	1,1	58	0,2
61. Počeo sam se baviti sportom jer sam bio lojalan klubu ili sportašu.	3,0	1,4	60	2,7	1,4	61	0,3
62. Bavim se sportom zbog uspjeha slovenskih sportaša.	3,2	1,2	58	2,5	1,3	62	0,7
63. Bavim se sportom zbog medijske pokrivenosti.	2,8	1,3	64	2,4	1,2	64	0,4
64. Bavim se sportom jer volim otići od kuće.	3,0	1,2	61	2,3	1,4	63	0,7
65. Bavim se sportom zbog političke moći.	2,4	1,2	65	2,2	1,4	65	0,2
66. Bavim se sportom jer nemam što drugo raditi.	2,4	1,4	66	2,0	1,3	66	0,4
67. Bavim se sportom jer to radi većina mojih prijatelja.	2,4	1,4	67	1,7	1,1	67	0,7
68. Bavim se sportom jer to žele moji roditelji i prijatelji.	2,0	1,4	68	1,3	0,8	68	0,7

Slika 1 Analiza srednjih vrijednosti i standardnih devijacija obje kriterijske varijable i njihovih rang razlika

	M	SD	t	Sig. (2- tailed)
VRIJEDNOSTI SKOKOVI	3,66	,72	41,7	,000
VRIJEDNOSTI TENIS	3,77	,58	53,1	,000
RAZLIKA RANG	0,23	,24		

Tablica 2 Korelacije između vrijednosti u skijaškim skokovima i tenisu

		VRIJEDNOSTI SKOKOVI	VRIJEDNOSTI TENIS
VRIJEDNOSTI SKOKOVI	Pearson Correlation	1	,901(**)
	Sig. (2-tailed)		,000
	N	68	68
VRIJEDNOSTI TENIS	Pearson Correlation	,901(**)	1
	Sig. (2-tailed)	,000	
	N	68	68

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Korelacija između vrijednosti u tenisu i skijaškim skokovima (tablica 2) bila je visoka ($r=.90$) i statistički značajna ($p<0.01$). Ovako visoka korelacija bila je hipotetski neočekivana, budući da su skijaški skokovi i tenis dosta različiti jedni od drugih zbog prirode sportske aktivnosti. U istraživanje su uključeni samo sportaši koji se natječu u skijaškim skokovima i tenisu, a interesi tenisača i skakača bili su prilično slični. Sveukupno, rezultati za iskaze vrijednosti (Slika 1) bili su viši u tenisu (3,77) nego u skijaškim skokovima (3,66). Apsolutna razlika između ocjena aritmetičkih sredina bila je inače niska (0,11), što ukazuje na prilično sličnu ukupnu prosječnu ocjenu vrijednosnih prijedloga. Ukupna varijabilnost tvrdnji o vrijednosti u obje sportske industrije bila je prilično izražena. Prema nalazima istraživanja Umerjeve, Ulage i Jošta (2012) visoka varijabilnost vrijednosnih tvrdnji u skijaškim skokovima već je tradicionalna. Razlika u prosječnim vrijednostima vrijednosnih iskaza između dvije kriterijske varijable bila je niska (Mean=0,23, SD=0,24), pri čemu je dominirao broj nula razlika.

DISKUSIJA

Najveća razlika (1,6) javlja se u vrijednosnoj tvrdnji "Volim tenis ili skijaške skokove". Skijaši skakači (tablica 1.) iskazali su znatno višu prosječnu ocjenu (4,6) od tenisačica i tenisača (3,0). Za skijaše skakače to je bio najveći rezultat, a za tenisače 59. mjesto. Možda su skijaški skokovi doista malo specifičan sport koji zahtijeva malo drugačiji odnos prema ovoj industriji. U pozadini tvrdnje "Volim sport" nalazi se "apolonski" tip vrednovanja ispunjen emocionalnim i socijalnim značenjem. Ljubav prema sportu predstavlja temeljnu vrijednost koja, prema Lupkinu (1983), omogućuje visoko "samoispunjenje" osobe u sportu. Tenisači i tenisačice svoju su natjecateljsku orijentaciju i želju za pobjedom ("Volim pobjeđivati") stavili kao najvišu ocjenu vrijednosnog prijedloga s prosječnom ocjenom 4,7. Skijaši skakači su ovu tvrdnju ocijenili iznadprosječno (4,2), ali je ta ocjena bila tek na petnaestom mjestu. Izjava „Volim pobjeđivati“ pripada dionizijskim vrijednostima tipa snage i temelji se na kompetitivnosti koja je svakako važna ciljna komponenta uspjeha sportaša u natjecateljskom sportu. Slijede vrijednostne tvrdnje koje su usko povezane s najviše ocijenjenom tvrdnjom: "Želio bih postići sportski uspjeh kroz sport" i "Želio bih napredovati na višu razinu uspješnosti kroz sport".

Želja za natjecateljskim uspjehom potpuno je prirodna u natjecateljskom sportu. Povećanje ovog kriterija može biti kontroverzno za sportaše u dječjim natjecateljskim kategorijama, gdje bi se trebali razviti sustavi natjecanja koji mladim sportašima omogućuju više igara i igračkih iskustava. U tom duhu trebali bi raditi i treneri. Dosta nizak rang tvrdnje "Sportom se bavim iz zabave" može ukazivati na preveliku fokusiranost ispitanika na natjecateljski učinak, što ih u slučaju neuspjeha može dovesti do prevelikog osobnog razočaranja i svojevrsne otuđenosti od temeljne vrijednosti sporta u kategorijama djece i mladeži (Filipič Jeras, 2020.). Prema Petroviću (Petrović i Doupona, 1996.), vrhunске rezultate lakše će postići sportaš koji je sposoban za kreativnost, unutar koje je bitna igra, razigranost. Vrijednosti "Bavim se sportom zbog uspjeha slovenskih sportaša" i "Počeo sam se baviti sportom zbog odanosti određenom klubu ili sportašu" ocijenjene su prilično nisko, što ukazuje na to da ispitanike uglavnom zanima njihov natjecateljski učinak, ali ne i odanost klubu i slično.

Rezultati istraživanja pokazali su da su skijaškim skakačima važnije vrijednosti sporta, koje prema Musku (2000) pripadaju vrijednostima apolonskog tipa povezane s dominantnom intrinzičnom motivacijom („Volim sport“; „Briga za zdravlje“; "Razvoj motoričkih sposobnosti"; "Zadovoljstvo"; "Izazov"; "Volim raditi ono u čemu sam dobar"; "Razvoj vještina i sposobnosti"; "Veća kvaliteta života" "Korisno provođenje slobodnog vremena"; "Volim trenirati"; "Izgradnja samopouzdanja"; "Opuštanje"; "Osobni mir"). Dobivena konfiguracija važnosti vrijednosti je zanimljiva jer su navedene vrijednosti općenito važnije za žene nego za muškarce (McCarthy, 1994). Navedene vrijednosti čine srž humanističkih vrijednosti (Rokeach, 1973). Budući da su skijaški skokovi tipično natjecateljski sport, rezultati tvrdnji najviše ocijenjene vrijednosti donekle su iznenađujući i neočekivani. Naravno, skijaši skakači visoko su ocijenili i vrijednosne izjave "Želja za dokazivanjem uspjehom" i "Volim pobjeđivati". Općenito navedene vrijednosti prevladavaju u elitnom natjecateljskom sportu mnogo više nego u rekreativnom (Mielke i Bahlke, 1995).

I u tenisu i u skijaškim skokovima ispitanici su visoko ocijenili vrijednosne prijedloge koji općenito pozitivno utječu na razvoj sportske kulture: „Za mene sport znači veću kvalitetu života“; „Sportom lakše

brinem o zdravlju“; „Volim putovati na treninge i natjecanja“; „Volim trenirati sport“; „Bavljenje sportom mi predstavlja zadovoljstvo“; „Sport mi pruža zabavu“ i „Razvoj sposobnosti kretanja“. S teleološkog gledišta, sportska aktivnost prvenstveno je usmjerena na razvoj i očuvanje čovjekovih psihofizičkih sposobnosti. Ovaj zaključak navode i Guedes i Netto (2013), kada su na uzorku mladih brazilskih sportaša utvrdili dominaciju važnosti vrijednosti vezanih uz razvoj motoričkih sposobnosti i kondicije. U obje industrije niže su rangirane sljedeće vrijednosti: „Bavim se sportom jer to žele moji roditelji i prijatelji“; „Bavim se sportom jer to radi većina mojih prijatelja“; „Bavim se sportom jer nemam što drugo raditi“; „Sportom se bavim zbog roditelja“; „Sportom se bavim zbog prijatelja“; „Nemam što drugo raditi“; „Politička moć“; „Medijska pokrivenost sporta“; „Sportska zvijezda“; „Dobivanje novca i nagrada“; „Volim biti kod kuće“; „Vjernost klubu“; „Nadmoć nad konkurentima“; „Atrakcija uspjeha“. Na temelju ovih vrijednosti mogli bismo zaključiti da se sportaši odlučuju na sportske aktivnosti u velikoj mjeri neovisno o roditeljima i okolini, te da je taj korak više individualno motiviran. Riječ je o vrijednostima dionizijskog tipa koje općenito imaju negativniju konotaciju u sportu. Međutim, te vrijednosti, osobito kod starijih natjecatelja, mogu imati važnu ulogu u oblikovanju njihove motivacijske strukture. Prema Tušeku i Tušeku (2001), sustav vrijednosti vrhunskog sportaša se mijenja tijekom karijere. Na početku sportskog puta, u djetinjstvu, vrijednosti mladih sportaša su pod jakim utjecajem roditelja i trenera. Kasnije, s ulaskom u razdoblje adolescencije, postaju važne one vrijednosti koje su tipične za adolescente. Pri postizanju vrhunskih rezultata i prvih većih materijalnih nagrada, sustav vrijednosti obično se ponovno mijenja. Vrijednosti sportaša mogu biti pod snažnim utjecajem njihovih trenera, koji također mogu revalorizirati određene vrijednosti kod sportaša. Trener je stoga i stručnjak, koji se mora odlikovati sposobnošću psihološkog i socijalnog upravljanja sportašima za uspješan profesionalni nastup (Jošt i Vodičar, 2014.).

ZAKLJUČAK

Na temelju rezultata istraživanja mogli bismo pretpostaviti prilično ujednačenu manifestaciju temeljnih vrijednosti sporta u slovenskoj sportskoj kulturi. Tenis i skijaški skokovi, koji su po svojoj prirodi prilično različiti sportovi, potvrdili su to. Za vjerodostojniju potvrdu spomenute hipoteze trebalo bi slično istraživanje provesti na uzorku većeg broja sportskih grana, možda prije svega onih koje su u Sloveniji najpopularnije, a na svjetskoj razini konkurentski uspješnije. Slovenija je po broju stanovnika malobrojna cjelina, ali je po broju osvojenih medalja na najvišim natjecanjima u odnosu na broj stanovnika uvijek u svjetskom vrhu. Time se očituje njegova visoka nacionalna pripadnost kulturi sporta i njegovim temeljnim humanističkim vrijednostima koje su, kada je riječ o sportu, svakako u znatnoj mjeri univerzalne i općevažeće u svijetu. Sa stajališta daljnjeg uspjeha slovenskog sporta te vrijednosti nisu samorazumljive, već ih je u procesu sportske socijalizacije potrebno kontinuirano razvijati i njegovati.

LITERATURA

1. Barić, R., Vlašić, J., & CeciĆ Erpić, S. (2014). Goal orientation and intrinsic motivation for physical education: Does perceived competence matter? *Kinesiology: International Journal of Fundamental and Applied Kinesiology*, 46 (1); 117-126.
2. Butt, S.D. (1987). *Psychology of sport (The behavior, Motivation, Personality and Performance of Athletes)*. Second edition. New York: Van Nostrand Reinhold Company.
3. Černohorski, B., Tušak, M. & Šugman, R. (2002). Motivational and value orientation in slovenian top sport, according to differences between sex and type of sport. *Kineziologija Slovenica* 8 (2). 9-17.
4. Doupona, Topič, M. & Petrović, K. (2007). *Šport in družba, sociološki vidiki*. Ljubljana: Fakulteta za šport.
5. Filipič, Jeras, K. (2020). Vrednote slovenskih teniških igralcev. *Šport*, 68 (1/2), 101-107.
6. Fischer, R. & Poortinga Y. H. (2012). Are cultural values the same as the values of individuals? An examination of similarities in personal, social and cultural value structures. *International Journal of Cross Cultural Management*, 12, 157-170.
7. Guedes, D.P. & Netto, J.E. (2013). Sport participation motives of young Brazilian athletes. *Perceptual and motor skills: exercise & sport*, 17(3), 742-759.
8. Hastings, W.D. & Kurth, B.S. (1995). Reasons for Participating in a serious Leisure Career: Comparison of Canadian and U.S. Masters Swimmers. *Int. Rev. For Soc. Of Sport* 30/1: 102-117.
9. Jošt, B. (2011). Nordijsko smučanje kot del kulture športa. *Šport*, 59 (3/4), 51-59.
10. Jošt, B. & Vodičar, J. (2014). *Športni učitelj in trener*. Ljubljana: Fakulteta za šport.

11. Jošt, B., Sila, B., Leskošek, B. & Močnik, R. (1998). *Poznavanje, priljubljenost in pomen športnih panog*. Ljubljana: Fakulteta za šport.
12. Kahle, L.R. (1996). Social values and consumer behaviour: research from the list of Values. V C. Seligman, J.M. Olson and M.P. Zanna (ur.). *The psychology of values*, 135-152. Mahwah (New Yersey): Lawrence Erlbaum Associates.
13. Klostermann, C., & Nagel, S. (2014). Changes in German sport participation: Historical trends in individual sports. *International Review for the Sociology of Sport*, 49(5), 609 –634.
14. Kluckhohn, C. (1951). Values and value-orientations in the theory of action. An exploration in definition and classification. In T. Parsons & E.A. Shils (Eds.), *Toward a general theory of action*. pp. 388-433). Cambridge, Mass: Harvard University Press.
15. Kolt, S.G., Kirkby, J.R. & Bareli, M. (1999). A Cross Cultural Investigation of Reasons for Participation in Gymnastics. *Int. J. Sport Psychol.*, 30: 381-398.
16. Lee, J.M., Whitehead, J., Ntoumanis, N. & Hatzigeorgiadis, A. (2008). Relationships Among Values, Achievement Orientations, and Attitudes in Youth Sport. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 30: 588-610.
17. Lupkin, A. (1983). Sport and Human Values. *Journal of Popular Culture*, 16 (4): 4-10.
18. McCarthy, M.L. (1994). Patterns of Irish Sport Participation. *European Journal of Sport Management*, Vol. 1, Nr. 2.:68- 101.
19. Mielke, R. & Bahlke, S. (1995). Structure and preferences of fundamental values of young athletes. Do they differ from non-athletes and from young people with alternative leisure activities? *International Review for Sociology of Sport*, 30(3-4), 419-437.
20. Musek, J. (2000). *Nova psihološka teorija vrednot*. Ljubljana: Inštitut za teorijo osebnosti.
21. Pediček, F. (1970). *Pogledi na telesno vzgojo, šport in rekreacijo* (3.del ŠPORT). Ljubljana: Mladinska knjiga.
22. Petrović, K. (1981). *Sociologija telesne kulture*. Ljubljana: Visoka šola za telesno kulturo.
23. Petrović, K., & Doupona, M. (1996). *Sociologija športa*. Ljubljana: Fakulteta za šport.
24. Rokeach, M. (1973). *The nature of human values*. New York: The Free Press.
25. Schwartz, S. H. & Bilsky, W. (1987). Toward a universal psychological structure of human values. *Journal of personality and Social Psychology*, 53(3), 550-562.
26. Schwartz, S.H. & Bardi, A. (2001). Value hierarchies across cultures. Taking a similarities perspective. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 32(3), 268-290.
27. Schwartz, S.H. & Bilsky, W. (1990). Toward a theory of the universal content and structure of values: Extensions and cross-cultural replications. *Journal of Personality and social Psychology*, 58 (5), 878-891.
28. Tomik, R., Olex-Zarychta, D. & Mynarski, W. (2012). Social values of sport participation and their significance for youth attitudes towards physical education and sport. *Studies in Physical Culture and Tourism*, (19)2, 99-104.
29. Tušak, M. & Tušak, M. (2001). *Psihologija športa*. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete.
30. Umer, R., Ulaga, M. & Jošt, B. (2012). Vrednote smučarjev skakalcev. *Šport*, 59 (1/2), 125-130.
31. Žnidarec, Čučković, A. & Ohnjec, K. (2014). Interests of children and youth in the context of prevalence of physical activities and sport. *Kinesiology: International Journal of Fundamental and Applied Kinesiology* 46(1), 74-80.

DIFFERENCES IN THE PERCEPTION OF VALUE IN TENNIS AND SKI JUMPING

Filipič Jeras Ksenija

Abstract: In the research, with the help of a written questionnaire, we determined the connection between the values of ski jumpers and tennis players. 134 ski jumpers aged 12 to 28 and 75 tennis players of both sexes, men aged 13 to 44 and women aged 13 to 24, were included in the research. Respondents responded to the statements with grades from 1 to 5 on a Likert-type rating scale. The obtained data were processed using the statistical package SPSS, it turned out that the correlation between values in tennis and ski jumping is high ($r = .90$) and statistically significant ($p < 0.01$). The magnitude of the rank correlation coefficient was hypothetically unexpected, since ski jumping and tennis are quite different from each other in terms of the nature of the sports activity. Tennis players rated the statement "I like to win" the highest, which belongs to the Dionysian values of the powerful type. Ski jumpers also rated this claim above average (4.2), but it was only ranked eighth. The results of the research showed that the values of sport are more important to ski jumpers, which according to Musk (2000) belong to the Apollonian type values associated with dominant intrinsic motivation.

Key words: sports values, tennis, ski jumping, connection